

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (velkého senátu)

26. června 2007*

Ve věci C-305/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Cour d'arbitrage, nyní Cour constitutionnelle, (Belgie) ze dne 13. července 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 29. července 2005, v řízení

Ordre des barreaux francophones et germanophone,

Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles,

Ordre des barreaux flamands,

Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles,

proti

Conseil des ministres,

* Jednací jazyk: francouzština.

za přítomnosti:

Conseil des barreaux de l'Union européenne,

Ordre des avocats du barreau de Liège,

SOUDNÍ DVŮR (velký senát),

ve složení V. Skouris, předseda, P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, E. Juhász (zpravodaj) a J. Klučka, předsedové senátů, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, A. Borg Barthet, M. Ilešič a J. Malenovský, soudci,

generální advokát: M. Poiares Maduro,

vedoucí soudní kanceláře: M.-A. Gaudissart, vedoucí oddělení,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. září 2006,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Ordre des barreaux francophones a germanophone a Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles F. Tulkensem a V. Ostem, avocats,

- za Ordre des barreaux flamands et Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles M. Stormem, avocat,

- za Conseil des barreaux de l'Union européenne M. Mahieu, avocat,

- za Ordre des avocats du barreau de Liège E. Lemmensem, avocat,

- za belgickou vládu M. Wimmerem, jako zmocněncem, ve spolupráci s L. Swartenbrouxem, avocat,

- za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s P. Gentilim, avvocato dello Stato,

- za kyperskou vládu E. Rossidou-Papakyriakou a F. Komodromosem, jako zmocněnci,

- za rakouskou vládu C. Pesendorfer, jako zmocněnkyní,

- za slovenskou vládu R. Procházkou, jako zmocněncem,

- za Evropský parlament A. Caiolou a C. Castillo del Carpio, poté A. Caiolou a M. Dean, jako zmocněnci

- za Radu Evropské unie M. Sims a M.-M. Josephides, jako zmocněnkyněmi,

- za Komisi Evropských společenství W. Bogensbergerem a R. Troostersem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 14. prosince 2006,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká platnosti čl. 2a odst. 5 směrnice Rady 91/308/EHS ze dne 10. června 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz (Úř. věst. L 166, s. 77; Zvl. vyd. 09/01, s. 153), ve znění směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/97/ES ze dne 4. prosince 2001 (Úř. věst. L 344, s. 76, dále jen „směrnice 91/308“).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci žaloby, kterou k předkládajícímu soudu podaly Ordre des barreaux francophones et germanophone (Komora francouzsky a německy hovořících advokátů), Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles (Francouzská komora advokátní komory v Bruselu), Ordre des barreaux flamands (Vlámská advokátní komora) a Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles (Nizozemská komora advokátní komory v Bruselu) a kterou se domáhají

zrušení některých článků zákona ze dne 12. ledna 2004, kterým se mění zákon ze dne 11. ledna 2003 o předcházení zneužívání finančního systému k praní peněz, zákon ze dne 22. března 1993 o postavení úvěrových institucí a dohledu nad nimi a zákon ze dne 6. dubna 1995 o postavení investičních podniků a dohledu nad nimi, o finančních zprostředkovatelích a investičních poradcích (*Moniteur belge* ze dne 23. ledna 2004, s. 4352, dále jen „zákon ze dne 12. ledna 2004“), který do vnitrostátního právního řádu provádí směrnici 2001/97.

Právní rámec

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

3 Článek 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“) s nadpisem „Právo na spravedlivé řízení“ stanoví:

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. [...]

2. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.

3. Každý, kdo je obviněn z trestného činu, má tato minimální práva:
- a) být neprodleně a v jazyce, jemuž rozumí, podrobně seznámen s povahou a důvodem obvinění proti němu;
 - b) mít přiměřený čas a možnosti k přípravě své obhajoby;
 - c) obhajovat se osobně nebo za pomoci obhájce podle vlastního výběru nebo, pokud nemá prostředky na zaplacení obhájce, aby mu byl poskytnut bezplatně, jestliže to zájmy spravedlnosti vyžadují;
 - d) vyslyšet nebo dát vyslyšet svědky proti sobě a dosáhnout předvolání a výslechu svědků ve svůj prospěch za stejných podmínek, jako svědků proti sobě;
 - e) mít bezplatnou pomoc tlumočníka, jestliže nerozumí jazyku používanému před soudem nebo tímto jazykem nemluví.“

Právní úprava Společenství

- 4 Třetí bod odůvodnění směrnice 91/308 zní:

„Vzhledem k tomu, že praní peněz má zřejmý vliv na růst organizované trestné činnosti obecně a na obchod s drogami zvláště; že se zvyšuje povědomost o tom, že

potírání praní peněz je jedním z neúčinnějších prostředků, jak čelit této formě trestné činnosti, která představuje obzvláštní hrozbu pro společnosti členských států.“

5 První, čtrnáctý až sedmnáctý a dvacátý bod odůvodnění směrnice 2001/97 zní:

„(1) je vhodné, aby směrnice 91/308/EHS [...] jako jeden z hlavních mezinárodních nástrojů boje proti praní peněz byla aktualizována v souladu se závěry Komise a s přáním Evropského parlamentu a členských států. Směrnice [91/308] má nejen odrážet osvědčenou mezinárodní praxi v této oblasti, ale také nadále nastavovat vysoký standard ochrany finančního sektoru a jiných ohrožených činností před škodlivými dopady výnosů z trestné činnosti.

[...]

(14) ti, kdo perou peníze, mají tendenci ke zvýšenému používání nefinančních profesí. Potvrdila to práce FATF [Finanční akční výbor pro praní peněz].

(15) povinnosti vyplývající ze směrnice [91/308], pokud jde o identifikaci zákazníka, uchovávání záznamů a ohlašování podezřelých transakcí, by měly být rozšířeny na omezenou skupinu činností a profesí, u kterých bylo prokázáno, že mohou být zneužity k praní peněz.

- (16) na notáře a samostatně výdělečně činné právníky, jak je definují členské státy, by se měla vztahovat působnost směrnice [91/308], když se účastní finančních nebo podnikových transakcí, včetně poskytování služeb daňového poradce, tam, kde je největší riziko, že služby těchto právníků budou zneužívány pro účely praní výnosů z trestné činnosti.
- (17) jestliže však samostatně výdělečně činní příslušníci profesí, které poskytují právní poradenství a jsou právně uznávány a kontrolovány, jako např. advokáti, zjišťují právní postavení klienta nebo zastupují klienta v právním řízení, nebylo by vhodné v rámci směrnice [91/308] ukládat těmto právníkům ohledně těchto činností povinnost ohlašovat podezření na praní peněz. Musí existovat výjimky z jakékoli povinnosti hlásit informace získané před soudním řízením, během něj nebo po něm, případně v průběhu zjišťování právního postavení klienta. Právní poradenství tak nadále podléhá povinnosti zachovávat profesní tajemství, pokud se právní poradce neúčastní praní peněz nebo právní poradenství není poskytováno pro účely praní peněz nebo advokát neví, že klient vyhledal službu právního poradenství za účelem praní peněz.
- [...]
- (20) v případě notářů a samostatně výdělečně činných právníků by mělo být členským státům povoleno, aby za účelem náležitého zohlednění profesní diskrétnosti těchto profesí vůči jejich klientům jmenovaly advokátní komoru nebo jiné orgány stavovské samosprávy pro nezávislé odborníky jako orgán, kterému mohou příslušníci těchto profesí ohlašovat možné případy praní peněz. Pravidla pro zacházení s takovými hlášenými a jejich možné předávání

„orgánům odpovědným za potírání praní peněz“ a obecně vhodné formy spolupráce mezi advokátními komorami nebo profesními sdruženími a těmito orgány by měly stanovit členské státy.“

6 Podle čl. 2a odst. 5 směrnice 91/308 jsou povinnosti stanovené v této směrnici uloženy:

„5) notářům a jiným samostatně výdělečně činným právníkům, jestliže se účastní, at tím, že:

a) napomáhají při plánování nebo provádění transakcí svého klienta týkajících se

i) nákupu nebo prodeje nemovitého majetku nebo podnikatelských subjektů;

ii) správy peněz, cenných papírů nebo jiných aktiv klienta;

iii) otevírání nebo správy bankovních účtů, spořitelních účtů nebo účtů cenných papírů;

iv) organizování příspěvků potřebných k vytvoření, provozování nebo správě společností;

v) vytváření, provozování nebo správy trustů, společností nebo podobných struktur;

b) nebo tím, že jednájí jménem nebo na účet svého klienta při jakékoli finanční transakci nebo obchodu s nemovitostmi.“

7 Článek 6 směrnice 91/308 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby instituce a osoby spadající do oblasti působnosti této směrnice a jejich ředitelé a zaměstnanci plně spolupracovali s orgány odpovědnými za potírání praní peněz:

- a) poskytováním informací těmto orgánům z vlastní iniciativy o každé skutečnosti, která by mohla nasvědčovat praní peněz;

- b) poskytováním všech potřebných informací těmto orgánům na jejich žádost v souladu s postupy, které stanoví příslušné právní předpisy.

2. Informace podle odstavce 1 se předávají orgánům odpovědným za potírání praní peněz toho členského státu, na jehož území se instituce nebo osoba předávající tyto informace nachází. Tyto informace běžně poskytuje (poskytují) osoba určená nebo osoby určené institucemi nebo osobami v souladu s postupy stanovenými v čl. 11 odst. 1 písm. a).

3. V případě notářů a samostatně výdělečně činných právníků uvedených v čl. 2a odst. 5 mohou členské státy určit vhodný orgán stavovské samosprávy příslušné profese jako orgán, kterému mají být předávány informace o skutečnostech uvedených v odst. 1 písm. a), a v takovém případě stanoví vhodnou formu spolupráce mezi tímto orgánem a orgány odpovědnými za potírání praní peněz.

Členské státy nejsou povinny uplatňovat povinnosti stanovené v odstavci 1 v případě notářů, samostatně výdělečně činných právníků, auditorů, externích účetních a daňových poradců, pokud jde o informace, které příslušníci těchto profesí obdrží od svého klienta nebo které získají o svém klientovi během zjišťování jeho právního postavení, během jeho obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, ať jsou takovéto informace získány před tímto řízením, během něj, nebo po něm.“

Vnitrostátní právní úprava

- 8 Článkem 4 zákona ze dne 12. ledna 2004 byl do zákona ze dne 11. ledna 1993 o předcházení zneužívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu (*Moniteur belge* ze dne 9. února 1993, s. 2828, dále jen „zákon ze dne 11. ledna 1993“) vložen článek 2b následujícího znění:

„Je-li tak výslovně stanoveno, použijí se ustanovení tohoto zákona rovněž na advokáty:

1° kteří jsou nápomocni svým klientům při přípravě a realizaci transakcí týkajících se:

- a) nákupu nebo prodeje nemovitého majetku nebo podnikatelských subjektů;
- b) správy peněz, cenných papírů nebo jiných aktiv klienta;
- c) otevírání nebo správy bankovních účtů, spořitelních účtů nebo účtů cenných papírů;
- d) organizování příspěvků potřebných k vytvoření, provozování nebo správě společností;
- e) vytváření, provozování nebo správy trustů, společností nebo podobných struktur;

2° nebo jednájí jménem nebo na účet svého klienta při jakékoli finanční transakci nebo obchodu s nemovitostmi.“

- 9 Článkem 25 zákona ze dne 12. ledna 2004 byl do článku 14a zákona ze dne 11. ledna 1993 doplněn odstavec 3, podle kterého:

„Osoby podle článku 2b, které při výkonu činností vyjmenovaných v tomto článku zjistí skutečnosti, u nichž vědí nebo mají podezření, že jsou spojeny s praním peněz nebo financováním terorismu, jsou povinny o tom neprodleně informovat předsedu advokátní komory, které jsou členy.

Avšak osoby uvedené v článku 2b tyto informace nesdělují, pokud byly získány od jejich klienta nebo které získají o svém klientovi během zjišťování jeho právního postavení, během jeho obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, ať jsou takovéto informace získány před tímto řízením, během něj nebo po něm.

Předseda komory ověří, zda byly splněny podmínky stanovené v čl. 2b a v předchozím pododstavci. Jsou-li tyto podmínky splněny, předá informace neprodleně útvaru pro zpracování finančních informací.“

10 Článkem 27 zákona ze dne 12. ledna 2004 byl článek 15 odst. 1 zákona ze dne 11. ledna 1993 nahrazen následujícím textem:

„Odstavec 1: Obdrží-li Cellule de traitement des informations financières (Útvar pro zpracování finančních informací) informace podle článku 11 odst. 2, útvar, některý z jeho zaměstnanců nebo některý z jeho zaměstnanců pověřený k tomuto účelu soudcem, který jej řídí, nebo jeho zástupcem si může vyžádat ve lhůtě, kterou určí, veškeré doplňující informace, které považuje za účelné ke splnění poslání útvaru, od:

1) veškerých organizací a osob podle článků 2, 2a a 2b, jakož i od předsedy advokátní komory podle článku 14a, odst. 3;

[...]

Osoby podle článku 2b a předseda advokátní komory podle článku 14a odst. 3 nepředají tyto informace, pokud byly získány od jejich klienta nebo které získají o svém klientovi během zjišťování jeho právního postavení, během jeho obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, ať jsou takovéto informace získány před tímto řízením, během něj nebo po něm.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 11 Dvěma žalobami podanými dne 22. července 2004 jednak Ordre des barreaux francophones et germanophone a Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles a jednak Ordre des barreaux flamands a Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles bylo u předkládajícího soudu navrženo, aby zrušil články 4, 5, 7, 25, 27, 30 a 31 zákona ze dne 12. ledna 2004. Rada advokátních komor Evropské unie a Ordre des avocats du barreau de Liège (Advokátní komora v Lutychu) vstoupily do řízení v původní věci.

- 12 Žalující advokátní komory u předkládajícího soudu zejména uplatňují, že články 4, 25 a 27 zákona ze dne 12. ledna 2004 neodůvodněně porušují zásady profesního tajemství a nezávislosti advokátů, které jsou podle nich základní složkou základního práva procesního subjektu na spravedlivý proces a na dodržování práv obhajoby, tím, že rozšiřují i na advokáty povinnost informovat příslušné orgány, pokud zjistí skutečnosti, u nichž vědí nebo o nichž mají podezření, že jsou spojeny s praním peněz, a povinnost předat těmto orgánům doplňující informace, které tyto orgány

pokládají za účelné. Uvedené články podle nich porušují článek 10 a článek 11 belgické ústavy vykládané ve světle článku 6 EÚLP, obecné právní zásady v oblasti práv obhajoby, čl. 6 odst. 2 EU, jakož i článek 47 a článek 48 Listiny základních práv Evropské unie vyhlášené dne 7. prosince 2000 v Nice (Úř. věst. C 364, s. 1).

- 13 Žalující advokátní komory stejně jako Rada advokátních komor Evropské unie dále tvrdí, že tento závěr nelze zpochybnit s poukazem na to, že belgický zákonodárce provedl ustanovení směrnice 91/308, kterou se v případě advokátů omezuje informační povinnost a povinnost spolupráce. Ordre des barreaux francophones et germanophone a Ordre français des avocats du barreau de Bruxelles se v tomto ohledu domnívají, že rozlišení, které činí tato ustanovení, založené na tom, zda se jedná o základní či vedlejší činnost advokáta, je právně neudržitelné a jeho výsledkem je situace vysoké právní nejistoty. Ordre des barreaux flamands a Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles zdůrazňují, že povinnost oznámit protiprávní jednání klienta a povinnost podílet se na jeho trestním stíhání jsou více než jen pouhým porušením profesního tajemství, neboť naprosto přetrhávají vztah založený na důvěře mezi klientem a jeho advokátem.
- 14 Rada advokátních komor Evropské unie uplatňuje, že zákon ze dne 11. ledna 1993 ve znění zákona ze dne 12. ledna 2004 neumožňuje zachování tradiční činnosti advokáta v jejím celku. Tato rada k tomu dodává, že zvláštnosti profese advokáta, zejména nezávislost a profesní tajemství, přispívají k důvěře veřejnosti v tuto profesi a že tato důvěra není spjata pouze s některými jednotlivými advokátovými činnostmi.
- 15 Předkládající soud uvádí, že podané žaloby na neplatnost směřují proti zákonu ze dne 12. ledna 2004, kterým se do belgického právního řádu provádí ustanovení směrnice 2001/97. Vzhledem k tomu, že zákonodárce Společenství by měl obdobně jako belgický zákonodárce ctít práva obhajoby a právo na spravedlivý proces, má za to, že před rozhodnutím o slučitelnosti tohoto zákona s belgickou ústavou, je namístě rozhodnout o otázce platnosti směrnice, z níž tento zákon vychází.

- 16 Za těchto podmínek se Cour d'arbitrage rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Porušuje čl. 1 [odst. 2] směrnice [...] 2001/97/ES právo na spravedlivý proces zaručené článkem 6 [EÚLP], a v důsledku toho i čl. 6 odst. 2 [EU] tím, že nový čl. 2a [odst. 5] vložený do směrnice 91/308/EHS ukládá zahrnout samostatně výdělečně činné právníky, včetně advokátů, do oblasti působnosti téže směrnice, jejímž předmětem je v podstatě uložit osobám a institucím, na které se vztahuje, povinnost informovat orgány odpovědné za potírání praní peněz o všech skutečnostech, které by mohly nasvědčovat praní peněz (článek 6 směrnice 91/308/EHS nahrazený čl. 1 [odst. 5] směrnice 2001/97/ES)?“

K předběžné otázce

- 17 Nejprve je třeba poukázat na to, že ačkoli v původním řízení, ze kterého tato otázka vzešla, žalující advokátní komory a vedlejší účastníci řízení vznesli otázku ohledně platnosti vnitrostátní právní úpravy, kterou se provádí směrnice 91/308, ve vztahu k několika normám vyšší právní síly, předkládající soud považoval za nutné obrátit se na Soudní dvůr s žádostí o přezkum platnosti této směrnice pouze ve světle práva na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl. 6 odst. 2 EU.
- 18 Podle ustálené judikatury se řízení upravené v článku 234 ES zakládá na jasném oddělení funkcí vnitrostátních soudů od funkcí Soudní dvora, takže přísluší pouze vnitrostátnímu soudci, kterému byl spor předložen a který musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak

i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru (viz rozsudky ze dne 4. prosince 2003, EVN a Wienstrom, C-448/01, Recueil, s. I-14527, bod 74, a ze dne 12. dubna 2005, Keller, C-145/03, Sb. rozh. s. I-2529, bod 33).

- 19 Za těchto podmínek není namístě zahrnout do přezkumu platnosti směrnice 91/308 i její posouzení ve světle základních práv, která předkládající soud nezmiňuje, zejména pak práva na respektování soukromého a rodinného života upraveného v článku 8 EÚLP.
- 20 Článek 6 odst. 1 směrnice 91/308 stanoví, že osoby spadající do oblasti působnosti této směrnice musí plně spolupracovat s orgány odpovědnými za potírání praní peněz tak, že z vlastního podnětu poskytnou těmto orgánům informace o každé skutečnosti, která by mohla nasvědčovat praní peněz a tak, že těmto orgánům na jejich žádost poskytnou všechny potřebné informace v souladu s postupy, které stanoví příslušné právní předpisy.
- 21 Pokud jde o advokáty, směrnice 91/308 omezuje uplatnění této informační povinnosti a povinnosti spolupráce dvojím způsobem.
- 22 Advokáti jednak na základě čl. 2a odst. 5 této směrnice podléhají povinnostem, které směrnice ukládá, zejména pak informační povinnosti a povinnosti spolupráce, jež jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice, pouze tehdy, když se podílejí způsoby upřesněnými v uvedeném čl. 2a odst. 5 na některých transakcích taxativně vyjmenovaných v tomto ustanovení.
- 23 A dále z čl. 6 odst. 3 druhého pododstavce směrnice 91/308 vyplývá, že členské státy nejsou povinny uložit advokátům informační povinnost a povinnost spolupráce,

pokud se jedná o informace získané od některého z jejich klientů nebo získané o klientovi při zjišťování právního postavení tohoto klienta, během jeho obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo v souvislosti s takovým řízením, včetně poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, ať jsou takovéto informace získány před tímto řízením, během něj nebo po něm.

- 24 Význam této výjimky je zdůrazněn v sedmáctém bodě odůvodnění směrnice 2001/97, ve kterém se uvádí, že by nebylo vhodné v rámci směrnice 91/308 ukládat povinnost ohlašovat podezření na praní peněz samostatně výdělečně činným příslušníkům profesí, které poskytují právní poradenství a jsou právně uznávány a kontrolovány, jako např. advokátům, v případech, kdy zjišťují právní postavení klienta nebo jej zastupují v právním řízení. V tomto bodě odůvodnění se uvádí, že musí existovat výjimky z jakékoli povinnosti hlásit informace získané před soudním řízením, během něj nebo po něm, případně v průběhu zjišťování právního postavení klienta. Konečně, v témže bodě odůvodnění je zdůrazněno, že z takovéto výjimky vyplývá, že právní poradenství i nadále podléhá povinnosti zachovávat profesní tajemství, kromě případů, kdy se sám advokát účastní praní peněz, nebo poskytuje právní poradenství pro účely praní peněz nebo si je vědom, že klient vyhledal službu právního poradenství k takovým účelům.
- 25 V daném případě z článku 25 a článku 27 zákona ze dne 12. ledna 2004 vyplývá, že pokud jde o advokáty, belgický zákonodárce zapracoval do uvedeného zákona výjimky vztahující se na informace obdržené nebo získané za okolností uvedených v uvedeném čl. 6 odst. 3 druhém pododstavci směrnice 91/308.
- 26 Za těchto podmínek je třeba zkoumat, zda povinnost advokáta, který vykonává svoji profesní činnost, spolupracovat s příslušnými orgány zodpovědnými za potírání praní peněz ve smyslu čl. 6 odst. 1 směrnice 91/308 a z jeho vlastního podnětu poskytnout těmto orgánům informace o každé skutečnosti, která by mohla

nasvědčovat praní peněz, s přihlédnutím k omezením této povinnosti stanoveným v čl. 2a odst. 5 a čl. 6 odst. 3 uvedené směrnice, je porušením práva na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl. 6 odst. 2 EU.

- 27 Je třeba nejprve poukázat na skutečnost, že čl. 6 odst. 3 druhý pododstavec směrnice 91/308 lze vykládat několika způsoby, takže přesný rozsah informační povinnosti a povinnosti spolupráce, které jsou advokátům uloženy, není úplně jednoznačný.
- 28 V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že je-li možný více než jeden výklad znění sekundárního předpisu Společenství, je třeba dát přednost výkladu, podle něhož je ustanovení v souladu se Smlouvou, před výkladem, který vede ke zjištění, že ustanovení je se Smlouvou o ES neslučitelné (viz rozsudky ze dne 13. prosince 1983, Komise v. Rada, 218/82, Recueil, s. 4063, bod 15, a ze dne 29. června 1995, Španělsko v. Komise, C-135/93, Recueil, s. I-1651, bod 37). Nejenže totiž členské státy musí vykládat své vnitrostátní právo v souladu s právem Společenství, ale musí rovněž dbát na to, že se neopírají o výklad znění předpisu sekundárního práva, který koliduje se základními právy chráněnými právním řádem Společenství nebo s jinými obecnými zásadami práva Společenství (rozsudek ze dne 6. listopadu 2003, Lindqvist, C-101/01, Recueil, s. I-12971, bod 87).
- 29 Je třeba rovněž připomenout, že Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že základní práva jsou nedílnou součástí obecných právních zásad, jejichž dodržování Soudní dvůr zajišťuje. Soudní dvůr za tímto účelem vychází z ústavních tradic společných členským státům, jakož i z poznatků, které skýtají mezinárodně právní instrumenty týkající se ochrany lidských práv, na jejichž tvorbě členské státy spolupracovaly nebo k nimž přistoupily. EÚLP přísluší v této souvislosti zvláštní význam (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 12. listopadu 1969, Stauder, 29/69, Recueil, s. 419, bod 7, ze dne 6. března 2001, Connolly v. Komise, C-274/99 P, Recueil, s. I-1611, bod 37, a ze dne 14. prosince 2006, ASML, C-283/05, Sb. rozh. s. I-12041, bod 26). Právo na

spravedlivý proces, jak vyplývá zejména z článku 6 EÚLP, je základním právem, které Evropská unie ctí jakožto obecnou zásadu podle čl. 6 odst. 2 EU.

- 30 Článek 6 EÚLP přiznává každému jak v rámci sporů ohledně občanských práv nebo závazků, tak v rámci trestního řízení právo na to, aby jeho věc byla spravedlivě projednána.
- 31 Podle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva se pojem „spravedlivý proces“ podle článku 6 EÚLP skládá z několika složek, mezi které patří zejména práva obhajoby, zásada rovnosti zbraní, právo na přístup k soudům a právo na advokáta jak v občanskoprávních věcech, tak ve věcech trestních (viz rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. února 1975, *Golder v. Spojené království*, řada A, č. 18, body 26 až 40; ze dne 28. června 1984, *Campbell a Fell v. Spojené království*, řada A, č. 80, body 97 až 99, 105 až 107 a 111 až 113 a rozsudek ze dne 30. října 1991, *Borgers v. Belgie*, řada A č. 214-B, bod 24).
- 32 Pokud by byl advokát v rámci soudního řízení nebo jeho přípravy povinen spolupracovat s orgány veřejné moci tak, že jim bude předávat informace získané v průběhu právních konzultací, které proběhly v rámci takového řízení, nebyl by schopen řádně dostát svému poslání právního poradce, obhájce a zástupce svého klienta, čímž by klientovi byla upřena práva, která mu poskytuje článek 6 EÚLP.
- 33 Pokud jde o směrnici 91/308, jak bylo připomenuto v bodě 22 tohoto rozsudku, z jejího čl. 2a odst. 5 vyplývá, že informační povinnost a povinnost spolupráce se na advokáty vztahují pouze tehdy, když jsou svým klientům nápomocní při přípravě nebo provádění určitých převážně finančních nebo nemovitostních transakcí podle

písm. a) tohoto ustanovení, nebo když jednají jménem nebo na účet svého klienta při jakékoli finanční nebo nemovitostní transakci. Tyto činnosti zpravidla probíhají z jejich samotné povahy v kontextu, který nesouvisí se soudním řízením, a stojí tudíž mimo působnost práva na spravedlivý proces.

34 Mimoto, jakmile je pomoc advokáta, který se zabýval transakcí podle čl. 2a odst. 5 směrnice 91/308, vyhledána za účelem obhajoby nebo zastupování v soudním řízení nebo za účelem poradenství ohledně zahájení soudního řízení nebo vyhnutí se soudnímu řízení, je advokát na základě čl. 6 odst. 3 druhého pododstavce uvedené směrnice osvobozen od povinností uvedených v odstavci 1 uvedeného článku, přičemž je v tomto ohledu nevýznamné, zda byly informace obdrženy nebo získány před řízením, během něj nebo po něm. Takovéto osvobození umožňuje zachovat právo klienta na spravedlivý proces.

35 Vzhledem k tomu, že požadavky vyplývající z práva na spravedlivý proces již z definice předpokládají spojitost se soudním řízením a vzhledem ke skutečnosti, že čl. 6 odst. 3 druhý pododstavec směrnice 91/308 osvobozuje advokáty od informační povinnosti a povinnosti spolupráce podle čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice, když se jejich činnosti takovouto spojitostí vyznačují, jsou tyto požadavky splněny.

36 Naopak, je namístě připustit, že požadavky spojené s právem na spravedlivý proces nebrání tomu, aby advokáti, když jednají v přesně vymezeném rámci činností vyjmenovaných v čl. 2a odst. 5 směrnice 91/308, avšak v kontextu, který není upraven čl. 6 odst. 3 druhým pododstavcem uvedené směrnice, podléhali informační povinnosti a povinnosti spolupráce, které jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 této směrnice, jelikož takové povinnosti jsou odůvodněny, jak zdůrazňuje zejména třetí bod odůvodnění směrnice 91/308, nutností potírat praní peněz, které má zřejmý vliv na růst organizované trestné činnosti, která představuje obzvláštní hrozbu pro společnosti členských států.

- 37 S ohledem na výše uvedené je namístě dospět k závěru, že informační povinnost a povinnost spolupráce s orgány odpovědnými za potírání praní peněz, které jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 směrnice 91/308 a uloženy advokátům čl. 2a odst. 5 této směrnice s přihlédnutím k čl. 6 odst. 3 druhému pododstavci této směrnice, neporušují právo na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl. 6 odst. 2 EU.

K nákladům řízení

- 38 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

I nformační povinnost a povinnost spolupráce s orgány odpovědnými za potírání praní peněz, které jsou stanoveny v čl. 6 odst. 1 směrnice Rady 91/308/EHS ze dne 10. června 1991 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz, ve znění směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2001/97/ES ze dne 4. prosince 2001, a uloženy advokátům čl. 2a odst. 5 této směrnice s přihlédnutím k čl. 6 odst. 3 druhému pododstavci této směrnice, neporušují právo na spravedlivý proces, jak je zaručeno článkem 6 EÚLP a čl. 6 odst. 2 EU.

Podpisy.